

ДЕРЖАВНА ПОДАТКОВА СЛУЖБА УКРАЇНИ (ДПС)

Львівська пл. 8, м. Київ, 04053, тел.: (044) 272-62-55
E-mail: post@tax.gov.ua, сайт: www.tax.gov.ua, код згідно з ЄДРПОУ 43005393

від 05.08 2025 р. № 19155 / 7/99-00-04-03-02-07 На № _____ від _____ 20__ р.

Головним управлінням ДПС
в областях, м. Києві

Міжрегіональним управлінням
ДПС по роботі з великими
платниками податків

Державна податкова служба України з метою здійснення контролю за поверненням помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань та пені платникам податку в частині перерахування помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань на погашення грошового зобов'язання та/або податкового боргу з інших платежів, повернення надміру сплачених податкових зобов'язань з податку на додану вартість, зарахованих до бюджету з рахунка платника податку в системі електронного адміністрування податку на додану вартість, щодо яких у порядку, встановленому Законом України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції» (зі змінами) прийняті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій, повідомляє наступне.

ДПС у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України та не може діяти в інший спосіб, ніж це обумовлено нормами Податкового кодексу України (далі – Кодекс).

Відповідно до п. 1.1 ст. 1 розд. I Кодексу відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, регулюються нормами Кодексу.

Законом України від 10 серпня 2023 року № 3317-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» (далі – Закон № 3317-IX) внесені зміни до Кодексу.

Такими змінами визначено, що права платника податку, передбачені Кодексом та іншими законодавчими актами, контроль за дотриманням яких

К

Державна податкова служба України
19155/7/99-00-04-03-02-07 від 05.08.2025

AA 537944

покладено на контролюючі органи, можуть бути обмежені у разі застосування до платника податків спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій) у порядку, встановленому Законом України «Про санкції» (п.17.3 ст.17 Кодексу).

Відповідно до ст. 19¹ Кодексу у редакції з урахуванням змін, внесених Законом № 3317-IX, контролюючі органи, визначені пп. 41.1.1 п. 41.1 ст. 41 Кодексу, зокрема виконують функції стосовно здійснення заходів щодо забезпечення виконання рішень про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), прийнятих у порядку, встановленому Законом України «Про санкції» (пп. 19¹.1.34¹ п. 19¹.1 ст. 19¹ Кодексу).

Частиною першою ст. 1 Закону України від 14 серпня 2014 року № 1644-VII «Про санкції» (зі змінами) (далі – Закон № 1644-VII) встановлено, що з метою захисту національних інтересів, національної безпеки, суверенітету і територіальної цілісності України, протидії терористичній діяльності, а також запобігання порушенню, відновлення порушених прав, свобод та законних інтересів громадян України, суспільства та держави можуть застосовуватися спеціальні економічні та інші обмежувальні заходи.

Згідно з частиною другою ст. 1 Закону № 1644-VII санкції можуть застосовуватися з боку України по відношенню до іноземної держави, іноземної юридичної особи, юридичної особи, яка знаходиться під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи-нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність.

Зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань є одним із видів санкцій (п. 5 частини першої ст. 4 Закону № 1644-VII).

Рішення щодо застосування, скасування та внесення змін до санкцій щодо окремих іноземних юридичних осіб, юридичних осіб, які перебувають під контролем іноземної юридичної особи чи фізичної особи – нерезидента, іноземців, осіб без громадянства, а також суб'єктів, які здійснюють терористичну діяльність (персональні санкції), передбачених п.п. 1, 2 – 21, 23 – 25 частини першої ст. 4 Закону № 1644-VII, приймається Радою національної безпеки та оборони України та вводиться в дію указом Президента України. Відповідне рішення набирає чинності з моменту видання указу Президента України і є обов'язковим до виконання (абз. перший частини третьої ст. 5 Закону № 1644-VII).

Реалізацію спеціальних економічних та обмежувальних заходів (санкцій) визначено ст. 21¹ Кодексу.

Так, відповідно до абз. третього п. 21¹.1 ст. 21¹ Кодексу контролюючі органи виконують рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), прийняті у порядку, встановленому Законом № 1644-VII, шляхом здійснення таких заходів відмови / зупинення у поверненні помилково та/або надміру сплачених сум податків та зборів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, пені, штрафів - у разі

застосування санкції щодо зупинення виконання економічних та фінансових зобов'язань.

Умови та строки повернення помилково та/або надміру сплачених грошових зобов'язань та пені визначено ст. 43 Кодексу та Порядком інформаційної взаємодії Державної податкової служби України, її територіальних органів, Державної казначейської служби України, її територіальних органів, місцевих фінансових органів у процесі повернення (перерахування) платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань та пені, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 11.02.2019 № 60 (із змінами), зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 08.04.2019 за № 370/33341 (далі – Порядок № 60).

Помилково та/або надміру сплачені суми грошового зобов'язання підлягають поверненню платнику відповідно до ст. 43 Кодексу та ст. 301 Митного кодексу України, крім випадків наявності у такого платника податкового боргу (абз. перший п. 43.1 ст. 43 Кодексу).

Відповідно до абз. другого п. 43.1 ст. 43 Кодексу, у редакції з урахуванням змін, внесених Законом № 3317-IX, не підлягають поверненню помилково та/або надміру сплачені суми грошових зобов'язань та пені платникам податку, щодо яких у порядку, встановленому Законом № 1644-VII, прийняті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій.

З 01.08.2024 року набрав чинності Закон України від 18 червня 2024 року № 3813-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей податкового адміністрування під час воєнного стану для платників податків з високим рівнем добровільного дотримання податкового законодавства» (далі – Закон № 3813-IX), яким запроваджено механізм розширення обмежень передбачених Кодексом для платників податків.

Зокрема, Законом № 3813-IX внесено зміни до абз. другого п. 43.1. ст. 43 Кодексу: «Не підлягають поверненню помилково та/або надміру сплачені суми грошових зобов'язань та пені платникам податку, щодо яких (та/або щодо засновників (учасників), кінцевих бенефіціарних власників яких) у порядку, встановленому Законом України «Про санкції», прийняті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій».

Водночас, Законом № 3317-IX передбачено, що обмежувальні заходи (санкції) не поширюються на:

сплату податків, зборів та інших обов'язкових платежів до державного та/або місцевих бюджетів, єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, а також визначених контролюючим органом грошових зобов'язань;

погашення (стягнення) податкового боргу, недоїмки зі сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування та сплати

розстрочених (відстрочених), у тому числі за рішенням суду, грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків та/або сум єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Відповідно до п. 43.3 ст. 43 Кодексу обов'язковою умовою для здійснення повернення сум грошового зобов'язання та пені є подання платником податків заяви про таке повернення (крім повернення надміру утриманих (сплачених) сум податку з доходів фізичних осіб, які повертаються контролюючим органом на підставі поданої платником податків податкової декларації за звітний календарний рік за результатами проведення перерахунку його загального річного оподатковуваного доходу) протягом 1095 днів від дня виникнення помилково та/або надміру сплаченої суми та/або пені.

Платник податків подає заяву про повернення помилково та/або надміру сплачених грошових зобов'язань та пені у довільній формі, в якій зазначає напрям перерахування коштів: на рахунок платника податків у банку, небанківському надавачу платіжних послуг; на єдиний рахунок (у разі його використання); на погашення грошового зобов'язання та/або податкового боргу з інших платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, незалежно від виду бюджету; повернення у готівковій формі коштів у разі відсутності у платника податків рахунку в банку, небанківському надавачу платіжних послуг (п. 43.4 ст. 43 Кодексу).

У разі повернення надміру сплачених податкових зобов'язань з податку на додану вартість, зарахованих до бюджету з рахунка платника податку в системі електронного адміністрування податку на додану вартість у порядку, визначеному п. 200¹.5 ст. 200¹ Кодексу, такі кошти підлягають поверненню виключно на рахунок платника в системі електронного адміністрування податку на додану вартість, а у разі його відсутності на момент звернення платника податків із заявою на повернення надміру сплачених податкових зобов'язань з податку на додану вартість чи на момент фактичного повернення коштів - шляхом перерахування на рахунок платника податків у банку, небанківському надавачу платіжних послуг (п. 43.4¹ ст. 43 Кодексу).

Слід зазначити, що наказом Міністерства фінансів України від 08.02.2024 № 52, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23.02.2024 за № 274/41619 внесено зміни до Порядку № 60.

Зокрема, Порядок № 60 доповнено новим положенням, відповідно до якого не підлягають поверненню помилково та/або надміру сплачені суми грошових зобов'язань та пені платникам податку, щодо яких у порядку, встановленому Законом № 1644-VII, прийняті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій (п. 3 розд. I Порядку № 60).

Враховуючи викладене зазначаємо, що не підлягають поверненню помилково та/або надміру сплачені суми грошових зобов'язань та пені платникам податку, щодо яких (та/або щодо засновників (учасників), кінцевих

бенефіціарних власників яких) у порядку, встановленому Законом № 1644-VII, прийнятті рішення про застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), протягом строку застосування таких санкцій.

Виходячи з положень ст. 43 Кодексу під умовами повернення помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань розглядаються всі напрями повернення, зокрема:

на рахунок платника податків у банку, небанківському надавачу платіжних послуг;

на єдиний рахунок (у разі його використання);

на рахунок платника в системі електронного адміністрування податку на додану вартість;

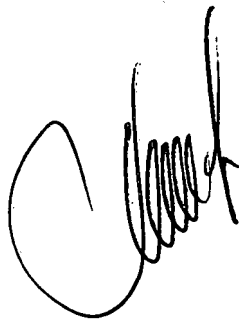
на погашення грошового зобов'язання та/або податкового боргу з інших платежів, контроль за справлянням яких покладено на контролюючі органи, незалежно від виду бюджету;

повернення у готівковій формі коштів у разі відсутності у платника податків рахунку в банку, небанківському надавачу платіжних послуг.

Відповідно, обмеження, визначені абз. 2 п. 43.1 ст. 43 Кодексу, у редакції з урахуванням змін, внесених Законом № 3813-IX, розповсюджуються на всі напрями повернення помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань платнику податку на період строку застосування спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій).

Головним управлінням ДПС в областях, м. Києві, Міжрегіональним управлінням ДПС по роботі з великими платниками податків довести зазначений лист до відома платників податку і підпорядкованих підрозділів для врахування в роботі при поверненні помилково та/або надміру сплачених сум грошових зобов'язань з дотриманням вимог п.43.1 ст. 43 Кодексу.

Заступник Голови

Сергій ЛИСЕЮК